

Soldbuch Anatomie Část II

Eric Tobey (překlad Ernst)

Článek převzat a přeložen s laskavým svolením ze stránek www.dererstezug.com:

Následující informace byly přebrány z informačních letáků *Die Neue Feldpost* a dělo se tak, s povolením vydavatele. Rádi bychom mu poděkovali za jeho velkorysost a také děkujeme všem, kteří přispěli k tomuto článku. Díky jejich snaze a úsilí se s Vámi můžeme podělit o tento cenný výzkum.

Stránky 3, 4 a 5

Pokračujeme z části 1, tento článek popíše zápisy provedené na výše uvedených stránkách v Německých armádních *Soldbuch* (platební knížka – sold=žold). Jako v předchozí části je "typický" zápis napsán písmem **tučně a podtržené**.

Tato a následující části nejsou nikterak konečnou prací na toto téma, během přípravy tohoto článku, jsme si úplně neuvědomili nemožnost kompletního popisu každého typu, s odlišnostmi a vnitřními vztahy zápisů, jež jsou příliš početná pro tento článek. To neznamena, že "všechno lze" v obsahu *Soldbuch*, *byli* zde jasné vzory a metody a některé z podivnějších variací musely být opravdu Vojenské policii podezřelé! Proto jsme omezili popis více neobvyklých variací a soustředili se na "typické" formy zápisů. Máte-li zvláštní dotazy dotýkající se *Soldbuch* knížek, můžete nám napsat.

V době, kdy jsme psali *tento* článek, naše studijní skupina zahrnovala 268 knížek.

Stránka 3

Tato stránka je záznamem o jakýchkoli změnách na stránkách 1 a 2, zvláště změnách v hodnostech. Např. každý zápis v odstavci povýšení na stránce jedna by měl odpovídat zápisu zde zobrazujícímu jednotku, ve které muž sloužil a podpis, hodnost a postavení schvalujícího důstojníka. Často je datum na stránce 3 lépe určen, kdy byl jednotlivec povýšen dle data na stránce 1 vždy prvního v měsíci, bez ohledu na to, kdy povýšení ve skutečnosti nastalo.

Existovaly dva běžné termíny, jež Němci užívali pro změny hodnosti a měly zřetelně rozdílný význam. **Beförderung** znamená "povýšení" a odkazuje hlavně na změnu hodnosti, např. na *Gefreiter*, *Unteroffizier* nebo *Leutnant*.

Ernennung znamená "jmenování" a tento termín byl užíván pro nástup do pozice ne striktně "hodnostní", ale spíše "ukolově služební". Tato "jmenování" zahrnovala *Oberschütze* (*Oberpionier*, *Obergrenadier*, *Oberfusilier*, atd.) *Fahnrich*, *Unteroffizier Bewerber*, *Hauptfeldwebel*, atd... Někdy tato "změna" byla jednoduše určena úředníkem jako *Dienstgrad* nebo jen s novou hodností. Viz. ilustrace 1 a 2.

Němci bláznili z názvosloví: ve 3 knížkách, jež jsme zkoumali, původní úředník určil mužovo povýšení na *Oberschütze* nebo *Oberpionier* jako *Beförderung*. Později někdo jiný toto slovo přeškrtl, nad to napsal *Ernennung* a ve dvou případech důstojník parafoval opravu! Viz ilustrace 1 a 2.

Další zápis, se kterým jsme se setkali na této straně (4 knížky v naší studii) je záznam pro výměnu vojenské známky. Tento zápis ve sloupci se bude číst *Erkennungsmarke*, *E-marke*, nebo jen *EK*, následován datem, kterým a kde byla nová známka vydána. Nemnoho vyměněných známek bylo zdokumentováno takto...

Beidehnungen

über die Richtigkeit der Folgen und Bezeichnungen auf Seiten 1 und 2

nr.	Art der Änderung	Datum	Truppenteil	Unteroffizier	Offizier und Bezeichnung
1.	Dienstgrad	1.7.42	8. Pz. A.R. 80		Leutnant u. Adjutant
2.	Dienstgrad	1.12.42	8. Pz. A.R. 80		Leutnant u. Adjutant
3.	Beförderung	1.1.43	8. Pz. A.R. 80		Leutnant u. Adjutant
4.	Ernennung	1.1.43	8. Pz. A.R. 80		Leutnant u. Adjutant
5.	Beförderung	1.2.44	8. Pz. A.R. 80		Leutnant u. Adjutant

Obrázek 1 (Soldbuch str. 3)

Tato kniha patřila poručíku (**Leutnant**) **Heinrichu Erhardtovi** 8. pancéřové divize, který byl zabit počátkem roku 1945.

Prvním sloupcem jsou *laufende Nummern* (pořadová čísla) přidělena každé změně.

Druhý sloupec je nazván *Art der Änderung* (druh změny) a tato kniha zobrazuje různorodost označení užívaných pro změnu hodností: položky číslo 1 a 2 se týkají Erhardtova povýšení na *Obergefreiter* (svobodník) a *Unteroffizier* (poddůstojník) a užívá dost všeobecného termínu "*Dienstgrad*" (služební hodnost) k určení změny hodnosti. Číslo tři užívá správný termín "*Beförderung*" (povýšení) pro jeho povýšení na "*Wachtmeister*" (strážmistr). Číslo čtyři odkazuje na jeho *Ernennung* (jmenování) na *Reserve Offizier Anwarter* (důstojník čekatel v záloze). Číslo pět zaznamenává jeho povýšení na poručíka a užívá *Beförderung*, jako by to bylo skutečné povýšení. Mimochodem použití inkoustových razítek pro tyto termíny byly běžné pouze do škol, jednotky v poli by bývaly měly napsány tyto zápisy ručně.

Třetí sloupec říká, které stránky se tyto změny týkají: hodnost je na straně jedna, takže je zde vepsáno číslo "1".

Sloupec čtyři určuje datum, ve kterém byla změna provedena. To bývá normálně blíže termínu platnosti povýšení, počínaje daty uvedenými pro hodnosti na stránce jedna se budou normálně datovat od prvního v měsíci.

Sloupec pět je *Truppenteil* (jednotka), která změnu provedla. Poslední tři změny hodnosti pro Erhardta se vyskytly v důstojnickém kurzu v dělostřelecké škole.

Sloupce šest a sedm jsou *Unterschrift* (podpis) a *Dienstgrad und Dienststellung* (hodnost a pozice) úředníka, který změnu provedl. Číslo jedna bylo provedeno Heinrichovým štábním velitelem, zatímco číslo 3 až 5 bylo provedeno adjutantem školy, kterou navštěvoval.

Obrázek 2

Zde je další příklad stránky 3, tato z knížky patří dělostřeleckému ženistovi jménem **Wilhelm Stuhlmann**.

To je typický příklad této stránky - hlavní důvod, proč jsme ji zahrnuli, je kvůli opravám zápisu čísla 1, k nastínění důležitosti těchto dvou termínů pro povýšení. 30. ledna 1944 byl Stuhlmann jmenován Oberpionier a osoba, která prováděla zápis, mylně napsala zkratky pro Beförderung zum Oberpionier.

V říjnu, byl povýšen na Gefreitera a samozřejmě termín Beförderung byl pro toto správný.

V březnu 1945, obdržel Beförderung na Obergefreiter. Úředník, který tohle zapisoval, také zachytil chybu provedenou v zápisu č.1 a přeškrtl "Bef." a napsal správný výraz Ernennung nad linkou.

Z nějakého důvodu byl tento poslední zápis také orazítkován úředním razítkem jednotky, které nebylo tak obvyklé.

Tento zvláštní případ je velmi svérázný v množství inkoustově razítkovaných oproti ručně psaným zápisům. Typická stránka 3 mívá málo razítek, až na občasné názvy jednotek nebo důstojnických názvů.

Pár knih užívalo tuto stránku jako záznam administrativních nebo procesních chyb opravených na stránkách 1 a 2, ale takovéto zápisy jsou vzácné. Mezi těmito zápisy jsou opravené zápisy krevní skupiny (1 kniha), opravené profese (2 knihy), změna narození (1 kniha) a přesun jednotky (1 kniha).

Stránka 4

To byla nejdůležitější stránka pro opoziční armádu, která ukořistila Soldbuch knížky a i dnes je stále jedna z nejdůležitějších stránek pro sběratele a badatele. První informací na této straně je vojáková nynější jednotka a jeho přidělená záložní jednotka. Kdyby měla Německá vojska čas, než se vzdala svých knížek, tato stránka by byla často vytržena a zničena, takovéto vojenské knížky je dnes možno nalézt (a ach, to je sakra hledání!).

S velkým množstvím přesunů a přejmenování jednotek, které se naskytly během kariéry dlouhé vojákovy služby, tato stránka je kompletně zaplněna. Poznámka ve spodní části stránky udává, že data jednotky by pokračovala na straně 17, která vypadala hodně podobně této stránce.

Pol. č. 23 je poslední oprávněná Wehrmeldeamt (zapisovací úřad, často zkráceně W.M.A.) nebo odpovídající Wehrbezirkskommando (odvodový pod - oblastní úřad, často zkráceně W.B.K.), která každou WMA řídilo. Ten samý často bývá samý zapsaný v první části mužského Wehrnummer (viz. pol. č.8 v části 1).

Zde je seznam W.B.K. ve Třetí říši:

Wehrkreis I (Východní Prusko)

Königsburg I-II (Kaliningrad)	Tilsit (Sovětsk)	Gumbinnen (Gusev)
Treuberg (Olecko)	Bartenstein (Bartoszyce)	Braunsberg
Allenstein (Olsztyn)	Lötzen (Gizycko)	Zichenau (Ciechanow)

Wehrkreis II (Pomořansko, Mecklenberg a část Brandenburg)

Stettin I-II (Szczecin)	Swinemünde (Swinoujście)	Stargard (Stargard Szczeciński)
Greifswald	Stralsund	Köslin (Koszalin)
Stolp (Slupsk)	Kolberg (Kolobrzeg)	Neustettin (Szczecinek)
Deutsch-Krone (Wacz)	Woldenberg (Dobiegniew)	Schwerin
Rostock	Parchim	Neustrelitz

Wehrkreis III (Brandenburg)

Berlin I-X	Frankfurt a.d.Oder	Küstrin (Kostrzyn)
Landesberg / Warthe (Gorzow W.)	Crossen / Oder (Krosno Ordzan.)	Lübben
Cottbus	Potsdam I-II	Neuruppin
Eberswalde	Bernau	Perleberg

Wehrkreis IV (Sasko, východní část Durinska a část Československa)

Dresden I-III	Pima	Bautzen
Zittau	Kamenz	Meissen
Grossenhain	Leitmeritz (Litoměřice)	Böhmisch-Leipa (Česká Lípa)
Reichenberg (Liberec)	Leipzig I-III	Naumburg / Saale
Halle / Saale	Altenburg	Eisleben

Bitterfeld	Wittenberg	Grimma
Döbeln	Chemnitz I-II	Freiberg
Annaberg	Zwickau	Auerbach
Plauen	Glauchau	Teplitz – Schönau (Teplice)

Wehrkreis V (Württemberg, Hohenzollern, jižní Baden, Alsasko po r. 1940)

Stuttgart I-II	Schwäbisch - Gmünd	Schwäbisch Hall
Heilbronn	Esslingen / Neckar	Ludwigsburg
Horb / Neckar	Calw	Karlsruhe
Pforzheim	Rastatt	Offenburg
Ulm	Tübingen	Ehingen
Ravensburg	Sigmaringen	Rottweil
Donaueschingen	Konstanz	Freiburg im Breisgau
Lörrach	Strassburg	Mülhausen i. Elsass
Thann	Kolmar	Schlettstadt
Zabern	Hagenau	

Wehrkreis VI (Vestfálsko, Lippe, severní část venkova Rýnu, Eupen-Malmedy po 1940)

Münster	Coesfeld	Paderborn
Bielefeld	Herford	Minden
Detmold	Lingen	Osnabrück
Recklinghausen	Gelsenkirchen	Dortmund I-II
Arnsberg	Soest	Iserlohn
Bochum	Herne	Hagen
Düsseldorf	Neuss	Krefeld
München - Gladbach	Wuppertal	Mettmann
Solingen	Essen I-II	Duisberg
Moers	Oberhausen	Wesel
Köln I-III	Bonn	Siegburg
Aachen	Jülich	Düren
Monschau		

Wehrkreis VII (Horní část Bavorska, jižní část dolního Bavorska a Švábsko)

München I-II	Pfaffenhofen	Starnberg
Rossenheim	Traunstein	Weilheim
Augsburg	Kempten	Landshut
Pfarrkirchen	Ingolstadt	

Wehrkreis VIII (Horní a dolní část Slezska, část Čech, Horno-východní Slezsko & oblast Těšínska)

Wroclaw I-III	Olesznica	Brzeg
Klodzko	Walbrzych	Swidnica
Šumperk	Svitavy	Opava
Krnov	Wolow	Lehnice
Glogow	Zagan	Zgorzelec

Boleslawiec	Jelenia Gora	Trutnov
Katowice	Chorzow	Lubliniec
Rybnik	Cieszyn	Bielsko-Biala
Opole	Nysa	Prudnik
Kiedzierzyn Kozle	Gliwice	

Wehrkreis IX (západní část Durynska, část Hesenska, část Hessenko-Nassau)

Kassel I-II	Marburg / Lahn	Hersfeld
Siegen	Wetzlar	Fulda
Giessen	Frankfurt a. Main I-II	Offenbach a. Main
Aschaffenburg	Friedberg	Hanau
Weimar	Sangerhausen	Gera
Rudolstadt	Mülhausen i. Thüringen	Erfurt
Eisenach	Gotha	Meiningen

Wehrkreis X (Schleswig-Holstein, Oldenburg, Hamburg, Bremen, Lübeck & severní Hannover)

Neumünster	Rendsburg	Schleswig
Kiel	Eutin	Lübeck
Hamburg I-VI	Bremen I-II	Stade
Wesermünde	Oldenburg i. Oldenburg I-II	Aurich
Nienburg / Weser	Lüneburg	

Wehrkreis XI (Brunswick, Anhalt, Dolní Sasko a jižní část Hannoveru)

Hannover I-II	Braunschweig	Goslar
Hildesheim	Hameln	Göttingen
Celle	Magdeburg I-II	Stendal
Burg bei Magdeburg	Halberstadt	Dessau
Bernburg		

Wehrkreis XII (jižní provincie Rýna, část Hesse - Nassau, část Hessen & Saar - Rýnská Falc, Lotrinsko & Lucemburg po 1940)

Koblenz	Trier I-II	Neuwied
Kreuznach	Wiesbaden	Limburg / Lahn
Mainz	Worms	Darmstadt
Luxemburg	Mannheim I-II	Saarlautern
Saarbrücken	St. Wendel	Zweibrücken
Kaiserslautern	Neustadt a.d. Weinstrasse	Ludwigshafen
Heidelberg	Metz	Diedenhofen
St. Avold	Saargemünd	

Wehrkreis XIII (Horní, střední a dolní Franky, horní Rýnská Falc, severní Spodní Bavorsko, část Československa)

Nürnberg I-II	Fürth	Bamberg
Bad Kissingen	Würzburg	Ansbach

Coburg	Bayreuth	Bad Mergentheim
Tauberbischofsheim	Regensburg	Pasov
Straubing	Weiden	Amberg
Eger	Kadaň	Karlovy Vary
Stříbro	Marktredwitz	

Wehrkreis XVII (Horní & Dolní Rakousko, Burgenland, Vídeň, část Čech)

Vídeň I-IV	Medlák	Světlá
Sv.Hypolit	Kremže na Dunaji	Znojmo
Vídeň Nové město	Baden u Vídně	Mikulov
Linec	Steyr	Weis
Ried	Český Krumlov	

Wehrkreis XVIII (Tyrolsko, Vorarlbersko, Salzberg, Štýrsko, Korutany, Horní Kraňsko, Dolní Štýrsko a oblasti Jugoslávie)

Graz	Spittal / Drau	Klagenfurt
Judenburg	Lubno	Leibnitz
Fürstenfeld	Maribor	Celje
Kranj	Innsbruck	Břežnice
Salzburg		

Wehrkreis XX (Gdaňsk, Polský koridor, Labská oblast západního Pruska)

Gdansk	Nové Město v záp.Prusku	Starogard Gdanski
Kwidzyn	Grudziadz	Bydgoszcz
Torun		

Wehrkreis XXI (Wartheland, spíše známá jako západní Polsko)

Poznan	Lešno	Inowroclaw
Wloclawek	Kalisz	Lodžské ghetto

Wehrkreis Böhmen und Mähren (Čechy a Morava)

Praha	České Budějovice	Brno
Olomouc		

Další tři odstavce popisují vojenskou jednotku užívanou majitelem. **Normálně, téměř všechny příslušné zápisy v těchto odstavcích budou vyškrtnuty.**

Odstavec označen jako položka č. 24 v tomto příkladu obsahuje Ersatz (Přeložení) jednotek, ve kterých majitel vlastně sloužil. První jednotkou v tomto odstavci bude normálně jednotka, která odvedla a možná provedla vojákoví základní výcvik. **Tato odvodová jednotka je obvykle razítkem, kromě velmi raných válečných knížek.** Je-li v tomto odstavci více záznamů, to obvykle znamená, že muž získal pokročilý výcvik nebo byl přesunut do této zvláštní výcvikové jednotky jako instruktor. Avšak u většiny knížek každý zápis v tomto odstavci bude vyškrtnut, ledaže by tento muž skutečně sloužil ve výcvikové jednotce, když tuto knížku uzavřeli.

A. Zuletzt zuständige Wehrersatzdienststelle: *W. u. A. Wiener-Neustadt*

B. Zum Feldheer abgefordert von:

	Ersatztruppenteil	Kompanie	Nr. der Truppen- Kammerge
a	Stammkompanie III. Ers. Btl.		2/412/43
b	Stammkompanie I. Ers. Btl.		899/14/44
c	<i>1. (Geb.) / H. U. Sch. I. Pz. Neubrandenburg</i>	<i>Handl. B. 2. 1. a 94/4</i>	<i>5/14/44</i>

C.

	Selbsttruppenteil ¹⁾	Kompanie	Nr. der Abteila- Kammerge
a	12. (Mot.) Div. - 80. Gren. Ers. Btl. H. U.		516/43
b	Reitbr. 8. Btl. S. D.	<i>1</i>	
c	<i>B. Korps P. H. U. 40.</i>	<i>2</i>	<i>70</i>

D.

	Zust. zugehöriger Ersatztruppenteil ²⁾	Standort
	<i>L. P. 2. Btl. (mot.) 91</i>	<i>Cottbus</i>
	<i>R. P. 1. Btl. S. D.</i>	<i>Cottbus</i>

(Meldung vorzulegen nach Rückkehr vom Feldheer oder Exzerzit, zuständig für Erfassung in Beihilfe und Rauschung)

1) Dem Ersatztruppenteil einzutragen, von dem der Soldat zum Feldheer abgefordert wird.
2) Dem Selbsttruppenteil einzutragen und bei Verlegungen von einem zum anderen Selbsttruppenteil benutzt abzugeben, daß die alten Angaben mit Berücksichtigung werden, also leserlich bleiben.

Weiterer Raum für Eintragungen auf Seite 17.

Obrázek 3 (Soldbuch stránka 4)

Zde je dobrý příklad jednotlivce, jehož knížka byla správně vyplněna a kdo nebyval, tak často převelen.

Tato knížka patřila **Adolfu Raasovi**, který zemřel jako člen divize Grossdeutschland v únoru 1945.

Pol. č. 23 je úplně poslední kompetentní Wehrmeldeamt, v tomto případě Wiener-Neustadt - Adolf byl rakušan.

Když byl Adolf odveden u Stammkompanie III. Ers. Btl. Gren. Ers. Grossdeutschland tato jednotka byla zapsána do horního prostoru v položce č. 24 pod "Ersatztruppenteil" (záložní jednotka). Všimněte si, jak jeho Stammrollennummer následuje společný model, s posledními dvěmi číslicemi, které určují datum jeho zápisu - 1943.

Následně byl přesunut k "výcvikové" jednotce, která byla dle předpisů zapsána pod "polní jednotky" v položce č. 25: 12. (bojový ženista) výcviková jednotka, Granátnický záložní pluk "GD". Záložní jednotka zodpovědná za tuto skupinu byla teď zapsána na horním řádku v položce č. 26 současně: Ers. Brig. (mot) GD (Záložní brigáda (motorizovaná) GD) umístěna v Chotěbuzi (Německo). Odvodová jednotka by měla být přeškrtnuta ve stejnou dobu, kdy byly tyto zápisy provedeny.

Adolf byl pak poslán ke speciálnímu výcviku na školu zapsanou na řádku C pol. č. 24. Od té doby byl skutečně částí této jednotky a školy byly Ersatz organizace, škola byla zde zapsána a stará výcviková jednotka v položce č. 25 přeškrtnuta. Ačkoli Adolfova vlastní záložní jednotka byla stále Ers. Brig. GD, tak tento zápis v položce č. 26 nebyl změněn.

Adolf byl poslán na frontu v 1944 v dopravní skupině z GD výcvikové organizace nazvané Markschkp. Pz. Pi. E. u. A. Btl. GD. Nadpis škola byl přeškrtnut, nová jednotka vepsána, ale jeho odpovědná Ersatz jednotka v položce č. 26 zůstala stejná.

Když dorazil na frontu, Adolf byl zařazen do *1st Kp, Pz. Korps. Pi. Btl. GD. Marschkompanie* zápis byl přeškrtnut a také stará odpovědná Ersatz jednotka, poněvadž Ersatz jednotka zodpovědná za Adolfa byla nová *Pi. Ers. u. Ausb. Btl. GD*. Tato nová Ersatz jednotka byla zapsána níže pod tou starou. Jeho nová bojová jednotka byla zapsána na řádku B v pol. č. 25. Později byl přeložen ke Druhé rotě stejného Ženíjního praporu, takže jeho předešlá jednotka byla přeškrtnuta. Ersatz jednotka zůstala stejná. V tuto chvíli by každý, kdo čte tuto knížku, měl vědět, že Adolf je v současné době členem *2./Pz. Korps. Pi. Btl. GD* a jeho přidělená Ersatz jednotka byla *Pz. Pi. Ers. u. Ausb. Btl. GD* v Chotěbuzi.

Vzdálený sloupec na pravé straně obsahuje vojákovu *Truppenstammrollennummer* (číslo v seznamu jednotky). Častokrát toto číslo má podobu dvou řad čísel oddělených lomítkem, tj. 284/44. U takto napsaných čísel je první číslo mužovo pořadové číslo v jednotce, v tomto případě 284. muž zapsán ve vzorovém soupisu. Druhé číslo je datum nástupu, nebo v tomto případě, 1944.

Položka č. 25 je odstavec, který obsahuje jednotky Pozemní armády, ve kterých majitel sloužil (nebo slouží). Tato by měla být v časovém sledu, ale tento muž mohl sloužit v Ersatz jednotkách v prolínajících se měsících. Zápisy, které již nejsou platné, by měly být přeškrtnuty (ačkoli se to často nedělalo) a poslední zápis ukazuje držitelovu současnou jednotku. Ausbildungs (Výcvikové) jednotky i když náleží k Ersatz armádě se obvykle nacházejí v tomto odstavci (viz. příklad na obrázku č. 3), což je zvláště nařízeno předpisy. Mnoho vojáků ze základního výcviku bylo přijato v záložních jednotkách (zvláště pak v letech 1941-1943), které se zapisovaly zde pod "Polní jednotky". Pravostranný sloupec v tomto odstavci obsahuje mužovu *Kriegstammrollennummer* (číslo ve válečném seznamu) v každé jednotce. Toto číslo je ekvivalent Pozemní armády číslo v seznamu jednotky detaily viz výše a podobné je i obsahově. Podívejme na čísla v tomto odstavci blíže. Jestli je toto číslo identické ve dvou následujících jednotkách, pak to znamená, že první jednotka změnila své jméno nebo byla převedena.

Mnoho polních jednotek měla svá vlastní inkoustová razítka s názvem jednotky, takže název jednotky může být místo zápisu oražen.

Odstavec označen položkou č. 26 zapisuje jednotky Ersatz armády, které spolupracují s příslušnými polními nebo určitými výcvikovými jednotkami, jak to je vidět v položkách č. 24 a 25. Každý zápis je proveden polní jednotkou, když se k ní muž připojil a proto vždy bude nějakým inkoustem a stejným rukopisem jako příslušný zápis polní jednotky v pol. č. 25. Kromě počáteční události, kdy tato Ersatz jednotka se shoduje s odvodní jednotkou, tyto Ersatz názvy budou psány rukou. Po tom všem by bylo nelogické, aby polní jednotka měla razítko názvu jednotky a na něm název jednotky jiné.

Pravostranný sloupec obsahuje Standort (umístění) Ersatz jednotky.

Stránka 5

Tato stránka je zápis vojákovy příbuzenstva. Pol. č. 27 je vojákovu celé jméno. Tento zápis bývá často užitečný, nemůže-li badatel přečíst jméno tak, jak je napsáno na stránkách 1 nebo 2.

Pod touto položkou jsou tři odstavce pro jména nebo adresy příbuzných. **Normálně bude vyplněn pouze jeden z nich**, dokud voják nezmění své příbuzné *poté*, co byla knížka zapsána. Například, pokud se muž ožení poté, co byl odveden, budou vypsáni oba jeho rodiče (napsány napřed) a jeho žena (zapsána po té, co se oženil). Viz. obr. č. 4. Pokud se muž ožení, když byla knížka vydána, pak zápisy v odstavci "žena" budou jedinou položkou na této stránce.

Pol. č. 28 je jméno a adresa mužovy ženy (pakliže nějakou má). Ženino jméno bylo napsáno s jejím prvním jménem, následováno jejím rodným jménem předcházeno zkratkou "geb." znamená "rozená", určující její rodné jméno. Viz. obrázek č. 3. Pokud je muž svobodný, bylo někde v tomto odstavci napsáno "ledig" nebo "led."

Položka č. 29 je jméno a adresa vojákovy matky a otce, jež zahrnuje i zaměstnání otce. Matčino jméno ve stejném stylu, jako by bylo ženino: první a rodné jméno.

• Poznámka o německých adresách:

Wohnort je město, Kreis je městská část, jež se užívala k bližšímu určení místa v případě malých vesnic (viz. část 1)

Strasse-Hausnummer znamená ulice a číslo, tak typický zápis by se zde mohl číst Bahnhofstrasse 23. "Psč", když se používala, měly podobu číslic v kolečku (viz text)

Kolečka s čísly v položce jsou docela užitečná pro badatele, zvláště když nemohou najít mužovo bydliště na mapě. Tato čísla jsou německou obdobou našeho psč, jak to popisuje následující tabulka.

1 - župa Berlín

2 - župa Braniborské Markrabství a od župy Pomořansko, městské regiony Schniedemühl a oblasti Choszczna, Strzelce Krajeńskie a Powiat notecki

3 - župa Meklenbursko

4 - župa Pomořansko

5a - župa Gdaňsk Západní Prusko

5b - župa Východní Prusko

5c - Říšský komisariát Pobaltské státy

6 - Župa Bývalé Polsko

7a – Generální vláda (Polsko)

7b - Říšský komisariát Ukrajina

8 - župa Dolní Slezsko a ze župy Sudety (Východ), oblast Králíky

9a - župa Horní Slezsko

9b - župa Sudety (Východ)

10 - župa Sasko, župa Halle-Merseburg a ze župy Durynsko, oblast Altenburg

11a - župa Sudety (Západ)

11b - Protektorát Čechy a Morava

12a - župa Vídeň, župa Dolní Podunají, župa Štýrsko

12b - župa Kärnten, župa Horní Podunají, župa Salzburg, župa Tyroly-Vorarlbersko

13a - župa Bayreuth, župa Franky, župa Mainfranken

13b - župa Mnichov-Horní Bavorsko, župa Švábsko a ze župy Bayreuth, oblast Dolní Bavorsko

14 - župa Württemberg-Hohenzollern

15 - župa Durynsko

16 - župa Hessen-Nassau, župa Kurhessen

17a - župa Baden

17b - části župy Baden: Elsaß

18 - župa Westmark

19 - župa Magdeburg-Anhalt

20 - župa Osthannover, župa Südhannover-Brunšvik

21 - župa Westfalen-Sever, župa Westfalen-Jih

22 - župa Düsseldorf, župa Essen, užpa Kolín - Cáchy, župa Moselland

23 - župa Bayreuth, župa Franky, župa Mainfranken župa Weser-Ems a ze župy Východní Hannover, regiony Bremervörde, Wesermünde, Verden (Aller), Rotenburg (Hannover) a Osterholz-Scharmbeck a také ze župy Jižní Hannover-Brunšvik, oblasti grafschaft, Hoya, a Diepholz

24 - župa Hamburg, župa Šlesvicko-Holštýnsko a ze župy Východní Hannover oblasti Land Hadeln, Stade, Lüneburg, a Harburg a také město Cuxhaven

Anschriften der nächsten lebenden Angehörigen

Item 27

des Ulrich Kralin
(Vater und Mutter)

1. Ehefrau, Vor- und Mädchennamen Kathe geb. Göhlinghorst
Item 28
(geb. Vorname, Jungfr.)
Wohnort (Kreis) Berlin
Straße, Haus-Nr. 28 Jüterbog/Altes Lager

2. Eltern, des Vaters, Vor- und Juname Julius Kralin
Item 29
Stand oder Gewerbe Lehrer a. P.
der Mutter, Vor- u. Mädchennamen Elisabeth / Mark
itau Kiepenreuthen b.
Wohnort (Kreis) Charlottenburg
Straße, Haus-Nr. 28 Jüterbog/Altes Lager

3. Verwandte oder Beauf. *)
Vor- und Juname
Stand oder Gewerbe
Wohnort (Kreis)
Straße, Haus-Nr.

Item 30

*) Ausfüllung nur, wenn weder 1. noch 2. ausgefüllt sind.

Obrázek 4

Tato knížka patřila Ulrichu Kralinovi, který sloužil většinu války jako pokladník, předtím než prošel přeškolením jako důstojník pěchoty, hodnosti poručík a zemřel v důsledku zranění šrapnelem v březnu 1945 jako člen Granátnického pluku 122.

Horní odstavec na této straně je nepatrně nezvyklý, protože se pokusili vložit mužovu hodnost na řádek (normálně se objevuje jen jméno) a pokus byl proveden upravením titulu, kdy byl povýšen na Vrchního pokladníka.

Původně byl Ulrich svobodný, takže *ledig* byl zapsáno na druhém řádku odstavce č.1 a jeho otec byl vepsán jako nejbližší příbuzný v odstavci č.2. Jeho otec Julius Kralin byl učitel ve výslužbě (zapsáno pod Pozice nebo živnost), jež původně žil v Charlottenburgu. Matka není zapsána.

Jeho otec se odstěhoval někdy během tohoto období do Altruppin/Mark, takže byla adresa v Charlottenburgu přeškrtnuta. Někdy během války se Ulrich oženil, takže *ledig* byl přeškrtnuto a byly zapsány nové údaje o jeho ženě.

Dle specifického formátu "první, křestní jméno" paní Erhardtová byla zapsána takto Kathe geb. (rozená) Göhlinghorst. Původně žila v Berlíně, ale posléze se přestěhovala na číslo 2 Bülowstraße v Jüterbog / Alteslager.

Anschriften der nächsten lebenden Angehörigen

Stuhlmann Wilhelm
(Vor- und Zuname)

Frau, Vor- und Mädchenname
(bei Verheirateten)

ohnort (Kreis)

asse, Haus-Nr.

ach: des Vaters, Vor- und Zuname
Wilhelm Stuhlmann

and oder Gewerbe

Mutter, Vor- u. Mädchenname

ohnort (Kreis) *Wuppertal-Barmen* (22)

asse, Haus-Nr. *Schlossstrasse 36*

emandle oder Braut:*)

g- und Zuname

and oder Gewerbe

ohnort (Kreis)

asse, Haus-Nr.

ullung nur, wenn weder 1. noch 2. ausgefüllt sind.

Obrázek 5

Zde je typičtější verze stránky 5 knížky také náležící Wilhelmu Stuhlmannovi (viz. obr. 2).

Mužovo jméno (napsáno ve špatném pořadí) a počáteční hodnost byla napsána na horním řádku a nebyl zde pokus o změnu hodnosti, i když byl Stuhlmann posléze povýšen na Obergefreiter (desátník). Rozhodně se nepředpokládalo, že tam bude hodnostní jmenování. V každém případě bylo ignorováno to, co bylo původně zápsáno.

Byl svobodný, takže jeho otec byl vybrán jako nejbližší příbuzný. Wilhelm měl jméno po otci, jež žil v Schlossstrasse 36 v Wuppertal-Barmen. Úředník, který vypisoval adresu, měl jedno z těch hloupých prázdných kulatých razítek, které použil a vyplnil psč čísly "22", které se shodují s oblastí západního Německa, jež zahrnuje Wuppertal-Barmen.

Jediná neobvyklá věc na této stránce jsou opomenutí: vícekrát, termín ledig (svobodný) se nachází v odstavci užívaném pro zápis dat manželky a zaměstnání Stuhlmanova otce není vepsáno.

Je několik knížek, ve kterých úředníci vyplňující tyto adresy udělali docela zvláštní věc. Někteří z nich měli gumové razítko, které nebylo nic víc, než prázdný kruh, kterým by mohli razítkovat v knížce, pak vepsali dovnitř ručně jeden z psč čísel. Viz. obr. 5. Mluvme o mánii gumových razítek! Většina "psč kódů" číslic jsou úplně vepsány ručně, kruh a všechno.

Někdy si badatel všimne malých "křížků" vepsaných na této stránce. Tyto křížky označují osobu, že určená osoba zemřela a křížek je často doprovázen datem, který určuje datum smrti. Některé knížky obsahují zápis o smrti obou rodičů stejného data, často ve spojitosti se záznamem bombardovacího náletu na město vypsané v adrese. Není potřeba mnoho představivosti, abychom si vykreslili, co se stalo těmto rodinám.

Pol. č. 30 zápis obsahuje nějakou jinou osobu určenou jako "příbuzný". Poznámka na konci stránky říká, že tento odstavec se užívá pouze, když žádný z 1 nebo 2 (žena nebo rodiče) nejsou vyplněny. Nadpis pro tento odstavec je "Přátelé nebo snoubenka". Ty mohou zahrnovat bratry, sestry, strýce, prarodiče, legální poručníky nebo jakákoli jiná osoba vojákovi blízká. Z nějakých důvodů mužova přítelkyně zřídka ve skutečnosti do tohoto odstavce vepsána. Snad voják nechtěl, aby se špatné zprávy k ní donesly přímo nebo snad válečných romancí bylo málo! Nejpravděpodobnější

vysvětlení pro to je, že dokud muž nebyl skutečně ženatý, upřednostňoval uchovat si svou rodinu jako nejbližší příbuzenstvo. Jediný příklad, který jsme viděli, kde byla zapsána snoubenka, v případě, že voják byl zasnouben, ale jeho rodiče byli oba mrtvi, když jeho knihu založili. Jeho nevěsta byla uvedena jako nejbližší příbuzný. Zda její jméno by bylo posunuto do odstavce "žena", když se vzali, je neznámo: tento zvláštní voják byl zabit krátce po dosažení fronty.

Zdroje:

- The Exploitation of German Documents, Military Intelligence Division, *War Department, Washington, DC. 1944.*
- Information or books provided by: *Barry Smith, Rich Clement, Vince Milano, Marchall Wise, Al Becker, Sal Marmon, and Kenny Watlow.*